

RJ-Uiting 2019-16: “Implementatie EU-richtlijn Aandeelhoudersbetrokkenheid”

Inleiding

Naar verwachting zal uiterlijk per 1 januari 2020 de EU-richtlijn Aandeelhoudersbetrokkenheid (Richtlijn 2017/828/EU) worden geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Hiermee zullen onder meer nieuwe wettelijke bepalingen worden ingevoerd in het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Wet op het financieel toezicht (Wft).

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) geeft in deze RJ-Uiting een overzicht van deze komende wetwijziging, zoals deze op 5 november 2019 is aangenomen door de Eerste Kamer, op basis van de huidige stand van zaken en voor zover relevant voor (jaar)verslaggeving. Hiermee wordt tevens uiteengezet welke aanpassingen als gevolg van deze komende wetwijziging met terugwerkende kracht per 1 januari 2019 zullen worden doorgevoerd in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Overzicht wijzigingen wetgeving

De nieuwe wetgeving bevat voor een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereguleerde markt (als bedoeld in art. 1:1 Wft) nieuwe eisen over het verstrekken van informatie over:

- (i) *bezoldigingsbeleid* (nieuw artikel 2:135a BW);
- (ii) *bezoldigingsverslag* (nieuw artikel 2:135b BW); en
- (iii) *transacties met verbonden partijen* (nieuwe artikelen 2:167 t/m 2:170 BW).

Deze wetgeving introduceert ook nieuwe (transparantie)regels voor institutionele beleggers en vermogensbeheerders/stemadviseurs (nieuw hoofdstuk 5.6A Wft).

Voorgestelde wijzigingen

Het bovenstaande zal op de volgende wijze verwerkt worden in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Voorgesteld wordt om in alinea's 606 en 607 van hoofdstuk 271 ‘*Personeelsbeloningen*’ in navolging van de huidige en ongewijzigde vereisten van artikel 2:383c BW ten aanzien van de

wijze van verwerking van bezoldigingsinformatie in de toelichting van de jaarrekening, tevens te verwijzen naar de opname van deze informatie in het bezoldigingsverslag en naar het nieuwe hoofdstuk 404 ‘*Bezoldigingsverslag en remuneratierapport*’ (zie hierna).

Voorgesteld wordt om in alinea 101 van hoofdstuk 330 ‘*Verbonden partijen*’ te verduidelijken dat een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereglementeerde markt (als bedoeld in art. 1:1 Wft), een materiële transactie met een verbonden partij, die niet in het kader van de normale bedrijfsvoering of niet onder normale marktvoorwaarden is aangegaan, openbaar maakt op het moment van de transactie. Dit is een aanvulling op alinea 201 van hoofdstuk 330 waar op grond van wettelijke bepalingen dergelijke transacties worden vermeld in de toelichting van de jaarrekening.

Voorgesteld wordt om een nieuw hoofdstuk 404 ‘*Bezoldigingsverslag en remuneratierapport*’ toe te voegen. In dit hoofdstuk worden de voorschriften opgenomen voor het bezoldigingsverslag van een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereglementeerde markt (als bedoeld in art. 1:1 Wft). Tevens wordt voorgesteld om de alinea’s 107, 108 en 109 van hoofdstuk 405 ‘*Verslag van raad van commissarissen*’ te verplaatsen naar dit nieuwe hoofdstuk 404 ‘*Bezoldigingsverslag en remuneratierapport*.’

Toelichting

De inhoud van de (huidige) bepalingen van artikel 2:383c tot en met 2:383e BW over opname van bezoldigingsinformatie in de toelichting van de jaarrekening worden door deze wetwijziging niet aangepast, zodat ook hetgeen daarover is opgenomen in hoofdstuk 271 ‘*Personeelsbeloningen*’ ongewijzigd blijft. Wel is de reikwijdte van de bepalingen van artikel 2:383c tot en met 2:383e BW aangepast. Deze bepalingen zijn na inwerkingtreding van de komende wetwijziging niet meer rechtstreeks van toepassing op een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereglementeerde markt (als bedoeld in art. 1:1 Wft). In het door die vennootschappen (nieuw) op te stellen bezoldigingsverslag dient echter de in artikel 2:383c tot en met 2:383e BW genoemde informatie aan de orde te komen (nieuw artikel 2:135b lid 3 letter k BW).

De RJ verwacht dat de bezoldigingsinformatie die op grond van artikel 2:383c tot en met 2:383e BW in voorgaande boekjaren in de toelichting van de jaarrekening was opgenomen op dezelfde wijze conform (nieuw) artikel 2:135b lid 3 letter k BW in het bezoldigingsverslag wordt opgenomen. Voor de invulling van de overige vereisten van het bezoldigingsverslag, genoemd in (nieuw) artikel 2:135b lid 3 letter a tot en met j BW, kunnen de in maart 2019 door de Europese Commissie gepubliceerde niet-bindende concept-richtsnoeren eventueel richting geven.¹ De Europese Commissie verwacht medio voorjaar 2020 de definitieve versie van deze niet-bindende richtsnoeren te kunnen publiceren.

---

¹ Communication from the Commission; Guidelines on the standardized presentation of the remuneration report under Directive 2007/36/EC, as amended by Directive (EU) 2017/828 as regards the encouragement of long-term shareholders engagement (DG JUST/A.3), 01/03/2019.

Inwerkingtreding

De hiervoor genoemde wetswijziging is van kracht voor verslagjaren die zijn aangevangen op of na 1 januari 2019.

Tevens wordt gewezen op het bepaalde in alinea 103 van hoofdstuk 404 ‘Bezoldigingsverslag en remuneratierapport’, namelijk dat over het verslagjaar aangevangen op of na 1 januari 2019 een bezoldigingsverslag (in de zin van art. 2:135b BW) behoort te worden opgesteld.²

Commentaarperiode

De RJ nodigt u uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Deze ziet de RJ graag uiterlijk 31 december 2019 tegemoet. Reacties en commentaren kunnen – bij voorkeur per email (secretariaat@rjnet.nl) - worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Ze zullen door de RJ als openbare informatie worden behandeld en op de RJ-website worden gepubliceerd, tenzij door respondenten is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Amsterdam, 27 november 2019

---

² Eerste Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 35 058, C, Memorie van antwoord, 27 juni 2019.

Wijzigingen in hoofdstuk 271 ‘Personeelsbeloningen’

Wettelijke bepalingen

601 Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten:

- artikel 2:135b lid 3 letter k BW;
- artikel 2:383 lid 1 BW;
- artikel 2:383b BW;
- artikel 2:383c BW;
- artikel 391 lid 2, laatste volzin;
- artikel 363 lid 3; en
- artikel 410 lid 1.

602 De informatie bedoeld in artikel 2:383c BW moet, op grond van artikel 2:383b BW worden verstrekt door open NV’s.

De informatie bedoeld in artikel 2:383c BW moet, op grond van art. 2:135 lid 3 letter k BW worden verstrekt door een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereguleerde markt als bedoeld in art. 1:1 Wft.

Voor een overzicht van verschillende vormen van bezoldiging wordt verwezen naar bijlage 3.

Van toepassing op open NV’s en een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereguleerde markt als bedoeld in art. 1:1 Wft.

606 In artikel 2:383c lid 1, onder a BW is sprake van 'betaalde beloningen'. Voor vermelding op grond van artikel 2:383c lid 1, onder a BW is niet bepalend het tijdstip waarop de betaling daadwerkelijk plaatsvindt, maar het jaar waarin de desbetreffende beloning ten laste van de rechtspersoon komt. Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor de vermelding op grond van artikel 2:383c lid 1, onder c BW.

Bij een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereguleerde markt als bedoeld in art. 1:1 Wft behoort op grond van artikel 2:135b lid 3 letter k BW het bezoldigingsverslag tevens de informatie die vereist is op grond van artikel 2:383c t/m e BW te bevatten. Verwezen wordt naar alinea 103 van hoofdstuk 404 ‘Bezoldigingsverslag en remuneratierapport’.

607 De rechtspersoon dient indien van toepassing, de opgave van het bedrag van de aanpassing dan wel terugvordering van de bezoldiging als bedoeld in artikel 2:135 lid 6 tot en met 8 BW (op grond van artikel 2:383c lid 6 BW) te doen in de verslagperiode waarin dit bedrag wordt verwerkt in het resultaat.

De op grond van artikel 2:135 lid 6 en 8 BW aangepaste of teruggevorderde bedragen die betrekking hebben op de bestuurders, worden ieder afzonderlijk vermeld als onderdeel van de op grond van artikel 2:383c lid 1 sub d BW op te geven bedragen van de winstdelingen en bonusbetalingen.

Het is mogelijk dat de rechtspersoon een waardevermeerdering die uit hoofde van artikel 2:135 lid 7 BW in mindering wordt gebracht op de bezoldiging, niet tot de personeelsbeloningen rekent. Als de rechtspersoon een dergelijk bedrag tot de personeelsbeloningen rekent, wordt het desbetreffende bedrag als afzonderlijke categorie opgenomen in de opgave van artikel 2:383c lid 1 BW. Als de rechtspersoon een dergelijk bedrag niet tot de personeelsbeloningen rekent, wordt het desbetreffende bedrag vermeld in een afzonderlijke opgave die wordt toegevoegd aan de opgave van artikel 2:383c lid 1 BW. De rechtspersoon vermeldt tevens de post van de winst-en-verliesrekening waarin dit bedrag is verwerkt.

Bij een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn genoteerd aan een gereguleerde markt als bedoeld in art. 1:1 Wft behoort op grond van artikel 2:135b lid 3 letter k BW het bezoldigingsverslag tevens de informatie die vereist is op grond van de artikel 2:383c t/m e BW te bevatten. Verwezen wordt naar alinea 103 van hoofdstuk 404 'Bezoldigingsverslag en remuneratierapport'.

Wijzigingen in hoofdstuk 330 'Verbonden partijen'

Doel

101 Dit hoofdstuk geeft voorschriften voor de in de toelichting van de jaarrekening op te nemen informatie over transacties met verbonden partijen.

In de artikelen 2:167 t/m 170 BW is voorgeschreven dat een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt als bedoeld in art. 1:1 Wft een materiële transactie met een verbonden partij, die niet in het kader van de normale bedrijfsvoering of niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan, openbaar maakt op het moment dat de transactie is aangegaan.

Nieuw hoofdstuk 404 'Bezoldigingsverslag en remuneratierapport'

404.1 Algemeen

Inleiding

101 Dit hoofdstuk geeft voorschriften voor het 'bezoldigingsverslag' zoals bedoeld in artikel 2:135b BW. Ook bevat dit hoofdstuk voorschriften voor het rapport waarmee de raad van commissarissen volgens de Code corporate governance (hierna ook: 'Code'), zoals gepubliceerd op 8 december 2016, verantwoording aflegt over de uitvoering van het beloningsbeleid (hierna: 'remuneratierapport').

102 Rechtspersonen die verplicht zijn een bezoldigingsverslag op te stellen en die tevens een remuneratierapport opstellen, kunnen de informatie die in dit verslag, respectievelijk dat rapport, wordt opgenomen, samengevoegd opnemen in één document. Het verdient aanbeveling deze keuze expliciet tot uitdrukking te brengen in dat document.

Wettelijke bepalingen

Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op artikel 2:135b BW, aangaande het bezoldigingsverslag, en op artikel 2:391 lid 5 BW, aangaande het remuneratieverslag genoemd in de Code. Deze wettelijke bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten

Bezoldigingsverslag

103 Ingevolge artikel 2:135b BW zijn de bepalingen aangaande het bezoldigingsverslag van toepassing op een vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 1:1 Wft. Het bezoldigingsverslag voldoet aan het bepaalde in lid 3 van artikel 2:135b BW. Het bezoldigingsverslag behoort volgens artikel 2:135b lid 3 letter k BW tevens de informatie die vereist is op grond van artikelen 2:383c t/m e BW te bevatten.

Remuneratierapport

103a De bepalingen van de Code zijn van toepassing op:

- i. alle vennootschappen met statutaire zetel in Nederland waarvan de aandelen of certificaten van aandelen zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt of een daarmee vergelijkbaar systeem; en
- ii. alle grote vennootschappen met statutaire zetel in Nederland (> € 500 miljoen balanswaarde) waarvan de aandelen of certificaten zijn toegelaten tot de handel op een multilaterale handelsfaciliteit of een daarmee vergelijkbaar systeem.

Voor de in de Code opgenomen best practice bepalingen ('bpb') inzake het bestuursverslag wordt verwezen naar alinea 207 van hoofdstuk 400 'Bestuursverslag'.

Alinea 104 gaat in op de inhoud van het remuneratierapport en bevat daartoe een opsomming van de relevante best practice bepalingen ('bpb') uit de Code. Voor de exacte tekst en nadere toelichting daarop wordt verwezen naar de Code.

104 Volgens de Code legt de raad van commissarissen in een remuneratierapport op een inzichtelijke wijze verantwoording af over de uitvoering van het beloningsbeleid en wordt het remuneratierapport geplaatst op de website van de vennootschap (principe 3.4). In de toelichting op de Code staat dat de wettelijke eisen aan het remuneratierapport zijn neergelegd in de artikelen 2:383c tot en met 2:383e BW. In bpb 3.4.1 staat in aanvulling hierop het volgende:

De remuneratiecommissie bereidt het remuneratierapport voor. In dit rapport wordt, naast hetgeen de wet vereist, op inzichtelijke wijze in ieder geval verslag gedaan:

- i. van de wijze waarop het beloningsbeleid in het afgelopen boekjaar in praktijk is gebracht; Hieraan zou mede invulling kunnen worden gegeven door het opnemen van:
  - een beschrijving van de structuur en de resultaten van het beloningsbeleid, een en ander voor zover al niet vermeld op grond van art. 2:391 lid 2 BW;
  - een beschrijving van de omvang van eventuele discretionaire bevoegdheden alsmede een beschrijving van de wijze waarop daarvan al dan niet gebruik is gemaakt;
  - de redenen van het gebruik van de wettelijke aanpassings- of terugvorderingsbevoegdheid alsmede een beschrijving van de financiële effecten daarvan;
  - een toelichting op de hoogte van variabele beloningen op basis van prestatie maatstaven.

- ii. van de wijze waarop de uitvoering van het beloningsbeleid bijdraagt aan lange termijn waardecreatie;
- iii. dat scenarioanalyses in overweging zijn genomen;
- iv. van de beloningsverhoudingen binnen de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en indien van toepassing de wijzigingen in deze verhoudingen ten opzichte van voorgaande boekjaar (zie ook alinea 108 en 109 hierna);
- v. indien een bestuurder een variabele beloning ontvangt, de wijze waarop deze beloning bijdraagt aan lange termijn waardecreatie, de vooraf vastgestelde en meetbare prestatiecriteria waarvan de variabele beloning afhankelijk is gesteld en de relatie tussen de beloning en de prestatie; en
- vi. indien een (voormalig) bestuurder een ontslagvergoeding ontvangt, de reden voor deze vergoeding. Overwogen kan worden om een beschrijving van de afvloeiingsregeling op te nemen.

Beloningsverhoudingen

105 Zoals vermeld in alinea 104, vereist bpb 3.4.1 sub iv van de Code dat de Raad van Commissarissen verslag doet van de beloningsverhoudingen binnen de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en de wijzigingen daarin ten opzichte van het voorgaande boekjaar. Volgens de toelichting op de Code gaat het hierbij om de verhouding tussen de beloning van de bestuurders en een door de vennootschap vast te stellen representatieve referentiegroep. De Code geeft geen verdere toelichting, uitwerking of handvatten voor de bepaling van deze beloningsverhoudingen. Om deze reden worden in deze alinea en alinea 105 relevante aandachtspunten gegeven voor het verschaffen van toelichting op de beloningsverhoudingen binnen de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

Een van de manieren waarop de vennootschap toelichting kan geven op de beloningsverhoudingen, is het vermelden van de verhouding tussen de beloning van de hoogst betaalde bestuurders en de beloning van de overige werknemers. In de praktijk wordt dit ook wel aangeduid met de term ‘pay ratio’.

Bij het bepalen en toelichten van de pay ratio zijn de volgende aandachtspunten relevant:

- a. *Referentiegroep bestuurders*, m.a.w. welke bestuurders betrokken worden in de berekening van de pay ratio. Dit betreft bijvoorbeeld de hoogst betaalde bestuurder of de bestuurders als groep. Onder bestuurders wordt in elk geval verstaan de statutair bestuurders van de vennootschap waarop het verslag van de Raad van Commissarissen betrekking heeft. Indien een one tier board is ingesteld, ligt het voor de hand alleen de uitvoerende bestuurders daarvan in de berekening mee te nemen.
- b. *Representatieve referentiegroep*, m.a.w. welke medewerkers deel uit maken van de referentiegroep. Dit is onder meer afhankelijk van:
  1. de regio’s waarin de vennootschap actief is: alle medewerkers van de vennootschap (nationaal én internationaal) of alleen medewerkers werkzaam in Nederland? Het is mogelijk een ratio voor de gehele groep te vermelden en daarnaast afzonderlijke ratio’s voor elk van de belangrijkste regio’s waarin de vennootschap actief is.
  2. belangen in andere vennootschappen: in hoeverre houdt de vennootschap rekening met medewerkers en de bijbehorende beloningsgegevens ten aanzien van (i) in het boekjaar nieuw verworven of afgestoten deelnemingen of (ii) joint ventures.

3. de aard van het dienstverband: alle medewerkers (inclusief tijdelijke en/ of ingehuurde krachten) in de berekening betrekken of alleen medewerkers met een dienstverband (parttime en/of full time).
- c. *Bepaling beloning bestuurders en referentiegroep*, m.a.w. welke beloningscomponenten in de bepaling van de pay ratio worden meegenomen. Te denken valt hierbij aan de componenten zoals genoemd in bijlage 3 van Richtlijn 271, zowel voor bestuurders als de referentiegroep.
- d. *Bepaling beloning referentiegroep*, m.a.w. op welke wijze de beloning van de referentiegroep wordt bepaald. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de gemiddelde beloning 4 dan wel van de mediaan. Waar mogelijk kan de vennootschap aansluiting zoeken bij gegevens die reeds in de jaarrekening en het bestuursverslag zijn opgenomen.
- e. *Peildatum of peilperiode*, m.a.w. de peildatum of peilperiode die de vennootschap hanteert bij het berekenen van de pay ratio: bijvoorbeeld per halverwege het boekjaar of per einde van het boekjaar dan wel een peilperiode, bijvoorbeeld het gehele boekjaar. Als bestuurders tussentijds zijn vertrokken dan wel nieuw zijn aangetreden, overweegt de vennootschap om de pay ratio te bepalen van zowel de vertrokken als nieuw aangetreden bestuurders en wordt overwogen in hoeverre de beloningen van deze bestuurders worden herrekend naar een heel jaar (denk hierbij ook aan eventueel toegekende vertrekvergoedingen en andere materiële eenmalige vergoedingen). Verder wordt aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met vertrokken en/of nieuwe medewerkers in het boekjaar.

De door de vennootschap gemaakte keuzes zullen onder meer afhankelijk zijn van de wijze waarop de vennootschap is georganiseerd, de internationale spreiding, eventuele belemmeringen uit hoofde van (privacy) wetgeving en wat gebruikelijk is in de eigen sector. **Wanneer de vennootschap de beloningsverhoudingen zoals bedoeld in bpb 3.4.1 sub iv van de Code heeft opgenomen, dient te worden toegelicht welke berekeningswijze is toegepast en welke keuzes bij de berekening in onderscheiden gevallen zijn gemaakt.**

Teneinde consistentie en vergelijkbaarheid verder zo goed mogelijk te waarborgen, verdient het aanbeveling om alleen wegens gegronde, in de toelichting te vermelden redenen, de berekeningswijze van de beloningsverhoudingen aan te passen. In een dergelijk geval past de vennootschap de vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar dienovereenkomstig aan.

106 Op basis van bpb 3.4.1 sub iv vereist de Code voorts een toelichting met betrekking tot wijzigingen in de beloningsverhoudingen ten opzichte van het voorgaande boekjaar. Aanbevolen wordt de redenen daartoe nader toe te lichten.

Wijzigingen in hoofdstuk 405 ‘Verslag raad van commissarissen’ (wijzigingen zichtbaar)

107 (vervallen)

[= verplaatst naar alinea 104 van hoofdstuk 404 ‘Bezoldigingsverslag en remuneratierapport’]

108 (vervallen)

[= verplaatst naar alinea 105 van hoofdstuk 404 ‘Bezoldigingsverslag en remuneratierapport’]

109 (vervallen)

[= verplaatst naar alinea 106 van hoofdstuk 404 ‘Bezoldigingsverslag en remuneratierapport’]

Wetswijzigingen

Afdeling 9 BIJLAGEN

RJ 900.1 ‘Tekst van Titel 9 Boek 2 BW’ wordt als volgt aangepast:

Artikel 383b

In afwijking van artikel 383 gelden de artikelen 383c tot en met 383e voor de naamloze vennootschap, met uitzondering van de naamloze vennootschap waarvan de statuten uitsluitend aandelen op naam kennen, een blokkeringsregeling bevatten en niet toelaten dat met medewerking van de vennootschap certificaten aan toonder worden uitgegeven en met uitzondering van de naamloze vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.

RJ 900.2 ‘Tekst van diverse artikelen 9 Boek 2 BW’ wordt aangepast door toevoeging van de volgende (nieuwe) artikelen:

Artikel 135a

1. Dit artikel is van toepassing op het bezoldigingsbeleid van de vennootschap waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.
2. Het bezoldigingsbeleid wordt ten minste iedere vier jaar na vaststelling, opnieuw aan de algemene vergadering voorgelegd ter vaststelling. Voor een besluit tot vaststelling van het bezoldigingsbeleid is een meerderheid van ten minste drie vierden van de uitgebrachte stemmen vereist, tenzij in de statuten een lagere meerderheid is voorgeschreven.
3. Indien de vennootschap krachtens wettelijke bepalingen een ondernemingsraad heeft ingesteld, wordt het voorstel tot vaststelling van het bezoldigingsbeleid als bedoeld in lid 2 niet als onderwerp vermeld bij de oproeping, bedoeld in artikel 114 lid 1, dan nadat de ondernemingsraad in de gelegenheid is gesteld hierover advies uit te brengen aan het orgaan belast met het doen van een voorstel. Het advies van de ondernemingsraad wordt gelijktijdig met het voorstel tot vaststelling van het bezoldigingsbeleid aan de algemene vergadering aangeboden. Indien het advies niet of niet geheel is gevolgd door het orgaan belast met het doen van een voorstel, wordt tevens een schriftelijke onderbouwing voor het afwijken van het advies aangeboden aan de algemene vergadering. De voorzitter van de ondernemingsraad of een door hem aangewezen lid van de ondernemingsraad kan het advies van de ondernemingsraad in de algemene vergadering toelichten. Artikel 135 lid 2 is niet van toepassing. Artikel 135 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.
4. De vennootschap kan onder uitzonderlijke omstandigheden tijdelijk en uiterlijk totdat een nieuw bezoldigingsbeleid is vastgesteld, afwijken van het bezoldigingsbeleid. Het bezoldigingsbeleid bepaalt onder welke procedurele voorwaarden de afwijking mogelijk is en van welke onderdelen van het beleid kan worden afgeweken.
5. Onder uitzonderlijke omstandigheden worden uitsluitend omstandigheden verstaan waarin de afwijking van het bezoldigingsbeleid noodzakelijk is om de langetermijnbelangen en duurzaamheid van de vennootschap als geheel te dienen of haar levensvatbaarheid te garanderen.
6. Het bezoldigingsbeleid is duidelijk en begrijpelijk en bevat ten minste de volgende onderwerpen:
  - a. een toelichting op de wijze waarop het bezoldigingsbeleid bijdraagt aan de bedrijfsstrategie, de langetermijnbelangen en de duurzaamheid van de vennootschap;
  - b. een beschrijving van de verschillende onderdelen van de vaste en variabele bezoldigingen met vermelding van het relatieve aandeel daarvan;
  - c. een toelichting op de wijze waarop in het bezoldigingsbeleid rekening is gehouden met de loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers van de vennootschap;

- d. een toelichting op de wijze waarop in het bezoldigingsbeleid rekening is gehouden met:
    - 1°. de identiteit, missie en waarden van de vennootschap en de daarmee verbonden onderneming;
    - 2°. de bezoldigingsverhoudingen binnen de vennootschap en de daarmee verbonden onderneming;
    - 3°. het maatschappelijk draagvlak;
  - e. indien de vennootschap variabele bezoldiging toekent:
    - 1°. de door of vanwege de vennootschap gestelde financiële en niet-financiële doelen waarvan de toekenning van de variabele bezoldiging afhankelijk is en een toelichting op de wijze waarop deze doelen bijdragen aan de doelstellingen, bedoeld onder a;
    - 2°. de te gebruiken methoden om te bepalen in hoeverre de door of vanwege de vennootschap gestelde financiële en niet-financiële doelen zijn bereikt,
    - 3°. de eventuele termijn waarop de bezoldiging betaalbaar is; en
    - 4°. een beschrijving van de mogelijkheid om de bezoldiging terug te vorderen bedoeld in artikel 135 lid 8;
  - f. indien de vennootschap op aandelen gebaseerde bezoldiging toekent:
    - 1°. een beschrijving van de resterende looptijd van de nog niet uitgeoefende rechten;
    - 2°. een beschrijving van de periode waarin de bestuurder de verkregen aandelen nog niet mag overdragen voor zover van toepassing; en
    - 3°. een toelichting op de wijze waarop de op aandelen gebaseerde bezoldiging bijdraagt aan de doelstelling, bedoeld onder a;
  - g. een beschrijving van de looptijd van de overeenkomsten met bestuurders en de toepasselijke opzegtermijnen, de voornaamste kenmerken van aanvullende pensioenregelingen en vervroegde uittreedingsregelingen, de voorwaarden voor beëindiging, alsmede de betalingen met betrekking tot de beëindiging;
  - h. een omschrijving van het besluitvormingsproces dat voor de vaststelling, herziening en uitvoering van het bezoldigingsbeleid wordt gevolgd;
  - i. indien het beleid wordt herzien:
    - 1°. een beschrijving en toelichting van de belangrijke wijzigingen; en
    - 2°. een beschrijving en toelichting van de wijze waarop rekening is gehouden met de stemmen en de standpunten van de aandeelhouders over het bezoldigingsbeleid en de bezoldigingsverslagen sinds de vorige stemming over het bezoldigingsbeleid op de algemene vergadering.
7. Het bezoldigingsbeleid alsmede de datum en de uitkomst van de stemming omtrent dat beleid, worden onverwijld na de algemene vergadering openbaar gemaakt op de website van de vennootschap. De overeenkomstig de vorige zin openbaar gemaakte informatie is toegankelijk ten minste gedurende de periode dat het bezoldigingsbeleid van toepassing is.

Artikel 135b

1. De vennootschap waarvan de aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht, stelt jaarlijks een duidelijk en begrijpelijk bezoldigingsverslag op met een overzicht van alle bezoldigingen die in het voorgaande boekjaar aan individuele bestuurders zijn toegekend of verschuldigd zijn.
2. Het bezoldigingsverslag wordt aan de jaarlijkse algemene vergadering voorgelegd ter adviserende stemming. In het bezoldigingsverslag licht de vennootschap toe hoe met de vorige stemming van de algemene vergadering rekening is gehouden.
3. Ten aanzien van de bezoldiging van iedere individuele bestuurder van de vennootschap komen in het bezoldigingsverslag ten minste de volgende onderwerpen aan de orde:
  - a. het totale bedrag aan bezoldigingen uitgesplitst naar onderdeel;
  - b. het relatieve aandeel van de vaste en variabele bezoldigingen;
  - c. de wijze waarop het totale bedrag van de bezoldiging strookt met het bezoldigingsbeleid en bijdraagt aan de langetermijnprestaties van de vennootschap;
  - d. de wijze waarop de door of vanwege de vennootschap gestelde financiële en niet-financiële doelen zijn toegepast;

- e. de jaarlijkse verandering in de bezoldiging over ten minste vijf boekjaren, de ontwikkeling van de prestaties van de vennootschap en de gemiddelde bezoldiging, uitgaande van een volledige werkweek, van de werknemers van de vennootschap die geen bestuurder zijn gedurende deze periode, gezamenlijk gepresenteerd op een wijze die vergelijking mogelijk maakt;
  - f. indien de vennootschap dochtermaatschappijen heeft of de financiële gegevens van andere maatschappijen consolideert, de bezoldiging die in het boekjaar ten laste van die dochtermaatschappijen of andere maatschappijen is gekomen;
  - g. het aantal toegekende en aangeboden aandelen en aandelenopties en de belangrijkste voorwaarden voor uitoefening van de rechten;
  - h. de gehele of gedeeltelijke terugvordering van een bonus als bedoeld in artikel 135 lid 8;
  - i. eventuele afwijking van het besluitvormingsproces voor de uitvoering van het bezoldigingsbeleid, bedoeld in artikel 135a lid 6 onder h;
  - j. eventuele afwijking van het bezoldigingsbeleid, bedoeld in artikel 135a lid 4, met een toelichting van de aard van de uitzonderlijke omstandigheden, bedoeld in artikel 135a lid 5, en met vermelding van de specifieke onderdelen waarvan wordt afgeweken; en
  - k. de in artikel 383c tot en met e genoemde informatie voor zover die informatie niet reeds vereist is op grond van dit lid.
4. De persoonsgegevens van bestuurders worden slechts verwerkt in het bezoldigingsverslag met als doel de transparantie van vennootschappen met betrekking tot de bezoldiging van bestuurders te vergroten ten behoeve van het afleggen van verantwoording aan de algemene vergadering.
5. Het bezoldigingsverslag bevat geen persoonsgegevens die verwijzen naar de gezinssituatie van individuele bestuurders.
6. Het bezoldigingsverslag wordt na de algemene vergadering openbaar gemaakt op de website van de vennootschap. De overeenkomstig dit lid openbaar gemaakte informatie is daarop toegankelijk gedurende tien jaar. Indien de overeenkomstig dit lid openbaar gemaakte informatie openbaar blijft na het verstrijken van tien jaar, bevat het na die termijn niet langer persoonsgegevens van bestuurders.
7. Een accountant als bedoeld in artikel 393 lid 1, controleert of het bezoldigingsverslag de in dit artikel vereiste informatie bevat.

Artikel 160a

Indien in de statuten is bepaald dat de raad van commissarissen de bezoldiging van bestuurders vaststelt als bedoeld in artikel 135 lid 4 en de raad uit zijn midden een commissie heeft ingesteld om de besluitvorming daaromtrent voor te bereiden, maakt een persoon die door de ondernemingsraad wordt aanbevolen als bedoeld in artikel 158 lid 6, deel uit van die commissie.

AFDELING 8. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Artikel 167

1. Deze afdeling is van toepassing op vennootschappen waarvan aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten zijn toegelaten tot de handel op een geregementeerde markt als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.
2. Voor de toepassing van deze afdeling wordt onder een verbonden partij verstaan een verbonden partij als bedoeld in de door de International Accounting Standards Board vastgestelde en door de Europese Commissie goedgekeurde standaarden.
3. Een transactie is materieel indien:
  - a. informatie over de transactie voorwetenschap is als bedoeld in artikel 7 lid 1 van Verordening (EU) nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik; en

- b. zij is aangegaan tussen de vennootschap en een verbonden partij, daaronder in ieder geval begrepen:
- i. een of meer houders van aandelen die alleen of gezamenlijk ten minste een tiende gedeelte van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen;
  - ii. een bestuurder van de vennootschap; of
  - iii. een commissaris van de vennootschap.
4. Niet materiële transacties die in hetzelfde boekjaar met dezelfde verbonden partij worden aangegaan, worden voor de toepassing van artikel 169 leden 1 tot en met 4 samengevoegd.

Artikel 168

Voor transacties die in het kader van de normale bedrijfsvoering en onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan, stelt de raad van commissarissen of het bestuur indien toepassing is gegeven aan artikel 129a, een interne procedure vast om periodiek te beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan.

Artikel 169

1. De vennootschap maakt materiële transacties met een verbonden partij die niet in het kader van de normale bedrijfsvoering of niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan, openbaar op het moment dat de transactie is aangegaan.
2. De aankondiging bevat ten minste informatie over:
  - a. de aard van de relatie met de verbonden partij;
  - b. de naam van de verbonden partij;
  - c. de datum van de transactie;
  - d. de waarde van de transactie; en
  - e. andere informatie die noodzakelijk is voor de beoordeling of de transactie redelijk en billijk is vanuit het oogpunt van de vennootschap en de aandeelhouders die geen verbonden partij zijn.
3. Materiële transacties met een verbonden partij die niet in het kader van de normale bedrijfsvoering of niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan, zijn onderworpen aan de goedkeuring van de raad van commissarissen of het bestuur indien toepassing is gegeven aan artikel 129a. Indien er geen raad van commissarissen is of geen toepassing is gegeven aan artikel 129a, zijn de transacties onderworpen aan de goedkeuring van de algemene vergadering.
4. Een bestuurder, commissaris of aandeelhouder neemt niet deel aan de besluitvorming indien hij betrokken is bij de transactie met de verbonden partij. Artikelen 129 lid 6, tweede en derde volzin, en 140 lid 5, tweede volzin, zijn van overeenkomstige toepassing.
5. Dit artikel is niet van toepassing op transacties:
  - a. tussen de vennootschap en een dochtermaatschappij;
  - b. met betrekking tot de bezoldiging van bestuurders en commissarissen of bepaalde onderdelen daarvan die overeenkomstig de artikelen 135 of 145 zijn toegekend of verschuldigd;
  - c. van kredietinstellingen als bedoeld in artikel 398 lid 7 onder b, aangegaan op basis van maatregelen ter vrijwaring van hun stabiliteit, die zijn vastgesteld door De Nederlandsche Bank N.V. of de Europese Centrale Bank, indien deze bevoegd is toezicht uit te oefenen op grond van de artikelen 4 en 6 van de verordening banktoezicht, bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht;
  - d. die onder dezelfde voorwaarden aan alle aandeelhouders worden aangeboden, indien de gelijke behandeling van alle aandeelhouders en het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming gewaarborgd zijn.

Artikel 170

Artikelen 168 en 169 leden 1, 2 en 5 zijn ook van toepassing indien een materiële transactie wordt aangegaan door een dochtermaatschappij van de vennootschap met een aan de vennootschap verbonden partij.